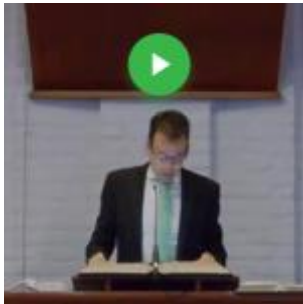

1. Genesis 1:1-2:3 – de ecologische crisis en de balansoefening

De balans is kwijt. Zo kunnen we dat toch wel zeggen als het gaat over de verhouding mens en natuur. De afgelopen jaren begint het steeds meer tot ons door te dringen: het gaat niet goed met het milieu, en dat komt door het handelen van de mens. Er ontbreekt een evenwicht, een balans. En als we niet ingrijpen slaat het door: dan blijft de aarde verder opwarmen, dan blijft de bio-diversiteit afnemen, dan blijven we oerwouden kappen tot er niets meer over is.

We beseffen: er moet een nieuwe balans gevonden worden. En dus is er de nadruk op duurzaam leven, worden er klimaat-akkoorden gesloten en gaan we de plastic soep en de overbevissing in de oceanen te lijf. De balans tussen mens en natuur moet terug. En in dat kader wordt dan ook Genesis 1 erbij gegrepen, Genesis 1 vanaf vers 26, waar over het scheppen van de mens gesproken wordt, die moet ‘heersen’ over de schepping, en die ‘onderwerpen’. Wat is dan onze taak, en hoe brengen we bijbels balans aan tussen mens en natuur?

Weet u? De juiste balans tussen mens en natuur – en zo ook de Bijbel lezen: dat is ronduit vermoeiend. En om wanhopig van te worden. Alsof wij de boel even gaan glad trekken. En alsof dat de kern van Genesis 1 is: wij en de natuur, en nu zijn wij aan zet. Dat is ronduit vermoeiend, en ronduit hopeloos. Zo zal er geen hoop zijn, en geen evangelie. Want weet je: dan kijken we te plat naar de dingen. Alsof er alleen de mens en de natuur is, en daarbinnen moet het dan goed komen. Als er iets is in Genesis 1 dat een uitweg biedt, dan is het de boodschap dat er balans moet komen tussen: mens, natuur, en God! Zo wordt de milieu-crisis opengebroken! Genesis 1 gaat niet in de eerste plaats over de mens, en niet in de eerste plaats over de natuur, maar: over God! En hoe die drie met elkaar in balans horen te zijn: De mens: ten opzichte van God, en ten opzichte van de schepping.

We leven in een milieu-crisis, en we voelen ons schuldig, en wanhopig zeggen we: ‘wat moeten we doen!’ – en we kijken alleen horizontaal naar oplossingen: welke milieu-maatregelen moeten we nemen?! Maar Genesis 1 zegt: wacht even: kijk eerst eens naar wie God is in deze milieu-crisis, voordat je je gaat afvragen wat jij moet doen. We moeten God betrekken in onze balansoefening, anders komt de balans er nooit, en is er geen hoop.

Ja, maar hoe dan? Waar en hoe is God er dan in deze crisis? Wordt dit niet een overgeestelijk ontvluchten van de problemen? God gaat de ontbossing toch niet tegenhouden, dat moeten wij toch doen?! Ja; we kunnen God eigenlijk helemaal niet plaatsen in deze milieu-crisis. Waar is Hij?

Nu, laten we kijken naar Genesis 1.

Nu, dan blijkt God van begin af aan al uit geweest te zijn op een soort balans-oefening tussen God, mens en schepping. Wij zien Genesis 1 als een soort statische beschrijving van: God

schiep de wereld, God schiep de mens, en dat zij dan zo. God kan zich terugtrekken, en de mens... ja, die doet maar wat. God maakt een wereld, en trekt zich terug. Nu zijn wij aan zet, om te heersen en te onderwerpen, vers 26, vers 28. Maar zo is het niet! Dat is een balans-oefening met God buiten spel. Nee, we zien in Genesis 1 een God die intens betrokken is op Zijn schepping, op zowel mens en dier, en die daar steeds mee in contact wil blijven.

Ten eerste blijkt de natuur helemaal niet los te bestaan van God.

Zonder God is er namelijk helemaal niks, ook geen natuur.

Noem het dan ook liever schepping in plaats van natuur of milieu, want schepping drukt uit: het is er door de Schepper, die alles heel zorgvuldig gemaakt heeft en in stand houdt. God die dag voor dag orde in de chaos brengt, die licht brengt in de duisternis de woestheid en de warboel, en dan per dag alles bekijkt en zegt: 'het is goed'. God, die voor ons mensen in ons bedreigd bestaan een veilig huis bouwt, met een gedekte tafel. Alles perfect in balans. En God die dan zegt: wees een afspiegeling van Mij; als beeld van Mij, en: wees koning over deze schepping, zoals ik Koning was toen ik het maakte! In Mijn intense betrokkenheid en schoonheid! Leef voortdurend voor Mijn aangezicht, waardoor wij beiden voortdurend zeggen kunnen: 'Het is zeer goed'.

Mensen: jullie zijn geschapen naar Mijn beeld en gelijkenis, met dus de heerschappij over de schepping, en doe dat op een manier die past bij Mijn schepping.

En zo ontstaat er een opdracht tot balans tussen mens, Schepper en schepping. Een blijvende oefening tussen 3 in plaats van twee. Mens, schepping en Schepper.

Dat is Genesis 1, en zo zal het zich verder uitrollen in de volgende hoofdstukken. De schepping is niet los te zien van God. En wij zijn niet los te zien van God.

Dat betekent: wij kunnen het klimaatprobleem niet oplossen als wij God niet kennen. Schepsels los van hun schepper kunnen de schepping niet redden. Want wij kunnen dat alleen als beeld van God. Vers 26: 'En God zei: Laten Wij mensen maken naar Ons beeld, naar Onze gelijkenis; en laten zij heersen over de vissen van de zee, over de vogels in de lucht, over het vee, over heel de aarde en over al de kruipende dieren die over de aarde kruipen!'

Zonder God is de schepping voor ons al snel lastig. Vanuit eigenbelang willen we de schepping al snel uitbuiten in ons voordeel, en dus spreken we al snel over 'milieu' in plaats van over schepping. Een heel afstandelijk woord: 'milieu'. En dan vooral als een probleem. Wij willen van alles, maar ja: dat is weer slecht voor het milieu. Het irriteert ons en belemmert ons. Intensive landbouw, want het land is van ons, en tot op de centimeter wordt het land functioneel benut, met alleen economische, menselijke belangen. We vissen de oceanen leeg puur uit economisch oogpunt, verder niet. Onze hebzucht wil meer voor minder geld. En dan verwordt de schepping tot 'milieu', en is alleen maar lastig.

Dan zijn we dus de balans kwijt. Want: we willen koning zijn over de schepping, zonder de Schepper. De Schepper, die met ons meekijkt, en verlangt dat we komen tot het oordeel: 'en zie het is zeer goed'. In de vorm van lofprijzing. Zo de aarde beheren, en zo Gods zegen ontvangen; de zegen van vermenigvuldiging. Maar in plaats van afhankelijkheid en lofprijzing is er hebzucht en mopperen. Nee: pas met God de Schepper in contact kunnen we de balans-oefening aan; is er een uitweg van hebzucht naar dankbaarheid en van lastig naar lofprijzing. God wil er in betrokken zijn, en Hij zegt: Leer de schepping te zien zoals Ik ze zie, en zoals ik ze bedoeld heb. Namelijk: als een veilig huis midden in een bedreigd bestaan. Met een gedekte tafel. En zie: het was zeer goed.

De schepping is niet lastig; het is het veilige, goede huis dat Ik jullie uit liefde gegeven heb. Voor God schiep was er woestheid en warboel. En duisternis. Maar God zei: er zij licht, en er was licht. En God zag wat Hij gemaakt het, en zie: het was zeer goed. Wees dankbaar voor deze goede wereld, en wees zuinig op dit veilige huis!

Alleen al als je wakker wordt: het is weer licht! God verdrijft de duisternis van de nacht, en: wij kunnen leven; leven in het licht! Wie wel eens letterlijk 's nachts ergens van wakker ligt, die weet wat het is: uitzien naar het licht! En ja, God is trouw, Hij schept een wereld waar het elke morgen weer licht wordt. God verdrijft het donker, als actieve daad, elke morgen nieuw. Waar is God in de schepping? Daar!

En waar de chaos van de oervloed ons bedreigen: God scheidde land en water, zodat wij een plek hebben om te leven. En om te eten. God liet de fruitbomen opkomen, in al hun soorten en maten; en wij hebben te eten. God bracht ritme in de wereld, van zes dagen werken en 1 dag rust, en God bracht seizoenen aan, en zo leven we niet in chaos, maar in orde, in vrede. Vers 14: 'En God zei: Laten er lichten zijn aan het hemelgewelf om scheiding te maken tussen de dag en de nacht; en laten zij zijn tot tekenen, en tot aanduiding van vaste tijden en van dagen en jaren!'

En God schiep de dieren: vissen, vogels, landdieren, ieder naar zijn aard. In een enorme hoeveelheid, met een enorme biodiversiteit. Want, staat er: het water wemelt van de vissoorten, en de vogels; en: laten zij talrijk worden op de aarde! (vers 21, vers 22). Een ongekennde biodiversiteit; en wat wij daar ook van vinden, God zegt: en zie, het was zeer goed.

En God zegt tot de mens: Ik geef jullie een zeer bijzondere taak: jullie zullen Mijn onderkoning zijn; houdt deze schepping in balans. Door onderkoning te zijn zoals Ik dat ben: intens betrokken; liefdevol; uitbundig; geduldig; creatief. Wees zo Mijn beeldrager. Wees Mijn beeldrager, door steeds weer tot dat zelfde punt te komen als Ik: de belijdenis: en zie, het is zeer goed. En dat is: lofprijzing op de Schepper om Zijn goede werk. Een mooi huis; een goed huis; een veilig huis.

Dat is de dynamische, spannende balans in Genesis 1. Een goede Schepper, die in vertrouwen veel uit handen geeft aan de mens, om zelf zijn veilige, goede huis in stand te houden. Tot eer van de Schepper.

Wat een kwetsbare balans!

God, wat doet u door de mens zo een verantwoordelijkheid te geven! Dat kan hij niet aan! Zie maar in Genesis 2 en verder. De balans is eigenlijk direct al zoek. De mens wantrouwt zijn Schepper, wantrouwt zijn mede-schepsels, en voelt zich niet veilig in de schepping. Al snel is de balans ver te zoeken. Adam en Ava vertrouwen God niet; Kain vertrouwt zijn broer niet. En leugen en doodslag verspreiden zich als een olievlek over de wereld; en wij staan nu buiten het paradijs, met een vervloekte aarde die doorns en distels voortbrengt.

En nu verwoesten wij ons veilige huis zo ongeveer tot op het fundament, met een ecologische crisis die zijn weerga niet kent. De wereld bloedt uit duizend wonden, en het is onze schuld! Totaal uit balans, en het is onze schuld! God, waar bent U; God hoe moet dit verder?! Lees zelf een Genesis 1 tot en met 11, komende tijd; hoe moedeloos wordt je van de mens; hij kan werkelijk geen balans houden, vanaf dag één niet. Op alle gebieden niet; niet alleen de schepping; maar ook: naar de medemens; leugen, doodslag en oorlog; en een torenbouw in

Babel als opstand tegen God zelf. God, hoe moet dat dan? Met hoogmoed, met oorlogen, maar ook: met de schepping?

Wel; vanuit die oergeschiedenis leert God ons dan twee dingen.

Één: in dit bedreigde bestaan blijft God ons onze eigen verantwoordelijkheid geven. God neemt het stuur niet over, maar in Zijn liefde en geduld blijft Hij ons het heersen toevertrouwen. Wanneer Kain op het punt staat zijn broer te doden, staat heel nadrukkelijk beschreven hoe God hem indringend op zijn verantwoordelijkheid wijst, want hij heeft de keuze om het toch niet te doen. Genesis 4:6,7. 'Toen ontstak Kaïn in grote woede en liet hij zijn hoofd zakken. En de HEERE zei tegen Kaïn: Waarom bent u in woede ontstoken en waarom heeft u uw hoofd laten zakken? Is het niet zo dat u, als u het goede doet, uw hoofd kunt opheffen? Maar als u niet het goede doet, ligt de zonde aan de deur. Naar u gaat zijn begeerte uit, maar ú moet over hem heersen.'

Al is er altijd moord, al zijn er altijd oorlogen in deze wereld: God wijst de mens indringend op zijn verantwoordelijkheid. Je kunt het ook niet doen.

Zo ook met de schepping. Hoe dit veilige huis ook door onszelf gesloopt wordt, er blijft de indringende oproep tot een keuze: je kunt het ook niet doen.

'Is het niet zo dat u, als u het goede doet, uw hoofd kunt opheffen? Maar als u niet het goede doet, ligt de zonde aan de deur.'

Heft uw hoofd op en doe het goede. Al ligt de zonde van de hebzucht aan de deur: weest goede beheerders van het veilige huis dat God ons geschonken heeft. Het is terecht dat duurzaamheid op de agenda staat. Het is onderdeel van de balansoefening van het leven, waarin God ons geplaatst heeft. Zorg voor de schepping is ons opgedragen sinds wij beeldrager van God zijn. Dat heeft niets met politiek links of rechts georiënteerd zijn, het is voluit Bijbels. Je zou je hoofd laten zakken, uit moedeloosheid. Maar God zegt: 'Is het niet zo dat u, als u het goede doet, uw hoofd kunt opheffen?'

Ja, heeft dat dan zin? Maakt mijn aandeel in deze ecologische crisis dan echt het verschil? Het is alsof we op een zinkende Titanic staan, en God ons dan nu oproept: 'Hozen!' En dat met opgeheven hoofd? Heeft dat dan zin?

Ja! Want dat is het tweede: al staan wij op een zinkende Titanic te hozen, God belooft: het schip zal niet zinken. Dat is het tweede uit de oergeschiedenis. Hoe alles ook misgaat door de mens, steeds komt God reddend tussenbeide. En God geeft beloftes van herstel, en sluit na de zondvloed zijn verbond met de mensen. Nooit meer zal het zo misgaan. De moederbelofte zal doorzetten: uit Eva's nakomelingen zal iemand voortkomen die de perfecte balans zal houden. En daarom laat God het schip van de schepping niet zinken. Zelfs bij Noach niet. Door de zonde is er dan ont-schepping, maar: God laat Noach een boot bouwen waarin alle diersoorten gered worden, en de mens. Al hangt het door onze zonde aan een zijden draadje, God laat niet los. Vanaf de eerste on-balans, door Adam en Eva, was er al de moederbelofte in Genesis 3: uit Eva zal het verlossende nageslacht komen dat wel balans zal vinden; de nieuwe Adam, Jezus Christus.

Jezus hield balans, en sinds Pasen is het bevestigd: 'De Heer regeert, Zijn Koninkrijk staat vast.'

God is getrouw, zijn plannen falen niet,
Hij kiest de zijnen uit, Hij roept die allen.
Die 't heden kent, de toekomst overziet,

De Heer regeert! Zijn Koninkrijk staat vast,
zijn heerschappij omvat de loop der tijden;
een sterke hand, die nooit heeft misgetast,

laat van zijn woorden geen ter aarde vallen; blijft met het heilig zwaard des Geestes
en 't werk der eeuwen, dat zijn Geest omspant, strijden;
volvoert zijn hand. en d' adem zijner lippen overmant
de tegenstand.

Dus ja: de milieu-crisis. Het is een balansoefening; niet tussen mens en natuur, maar tussen mens, God en natuur. Wij moeten uit geloof leren leven. Alleen door bekering is er het zicht op God de Schepper en op Jezus, de volmaakte mens. De Geest leert ons balans houden.

Dus ja: de milieu-crisis. We staan op een zinkend schip. En toch: wij hebben onze verantwoordelijkheid. Om in liefde, geduld, creativiteit daarop te antwoorden. Balans houden, en dus toch hozen! Toch hozen, en zo heersen over de schepping. Met het hoofd omhoog. Want God belooft: het schip zal niet zinken! De volmaakte balans zal komen.

Amen